

RAK DOJKE KAO GLAVNI JAVNOZDRAVSTVENI PROBLEM U CRNOJ GORI

SAVELJIC M.^{1, 2}, Pelicic D.^{1, 2}, Brkic S.³

¹ Klinički centar Crne Gore, Podgorica, Crna Gora, Podgorica, Montenegro
Klinički centar Crne Gore, Podgorica, Crna Gora

² Medicinski fakultet, Univerziteta Crne Gore, Podgorica, Crna Gora, Podgorica, Montenegro
Medicinski fakultet, Univerziteta Crne Gore, Podgorica, Crna Gora

³ Fakultet zdravstvenih studija, Sveučilište u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina , Mostar, Bosnia and Herzegovina
Fakultet zdravstvenih studija, Sveučilište u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina

Objective:

Abstract:

Rak dojke veliki je javnozdravstveni problem na globalnoj razini i ima razmjere epidemije, a posljedice obolijevanja i umiranja pogađaju praktički sve segmente društva. Rak dojke je vodeći malignitet u ženskoj populaciji Crne Gore, kako prema statistici incidencije tako i prema mortalitetu. Oko 60% žena u Crnoj Gori umire od raka dojke prije 65. godine. Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), 2020. godine broj oboljelih od raka dojke bio je oko 2,3 milijuna, a broj umrlih

oko 685 tisuća na globalnoj razini. U literaturi se navodi da su brojni rizični čimbenici odgovorni za nastanak karcinoma dojke, kao što su: genetski i okolišni čimbenici. Rizik se povećava s dobi, prisutnošću gena BRCA1 i BRCA2, pozitivnom obiteljskom anamnezom za rak dojke, menarhom prije 12. godine, gustoćom dojki (više vezivnog nego masnog tkiva), postojanjem nekancerogenih bolesti dojke (atipična hiperplazija), lobularni karcinom in situ i dr., zračenje u području prsnog koša, primjena lijeka dietilstilbestrol, tjelesna neaktivnost, prekomjerna tjelesna težina, primjena oralnih kontraceptiva i hormonske nadomjesne terapije, nedojenje, trudnoća nakon 30. godine života, bezdjetnost, konzumacija alkohola i pušenje. Potrebno je raditi na edukaciji žena o važnosti dojenja, prestanka pušenja, pravilne prehrane, tjelesne aktivnosti, samopregleda dojki i prihvatanja mamografskog pregleda koji se preporučuje u dobi od 50 do 69 godina. Potrebno je raditi na stalnom unapređenju organiziranog probira u svakoj zemlji i pratiti njegove rezultate

Ključne riječi: karcinom, dojenje, gojaznost, edukacija, prevencija, skrining